

Дерев'янку Б. В. Міркування стосовно господарської функції держави, що реалізується у межах врегулювання господарських правовідносин / Б. В. Дерев'янку // Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції : у 2 ч. (м. Суми, 18–19 травня 2018 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, О. М. Резнік. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – Ч. 1. – С. 284-286.

**МІРКУВАННЯ СТОСОВНО ГОСПОДАРСЬКОЇ ФУНКЦІЄЇ ДЕРЖАВИ,
ЩО РЕАЛІЗУЄТЬСЯ У МЕЖАХ ВРЕГУЛЮВАННЯ
ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН**

Дерев'янку Богдан Володимирович
доктор юридичних наук, професор

Розвиток господарських правовідносин в Україні, на жаль, переконливо свідчить про недосконалість та малоефективність вітчизняного законодавства з питань їх правового регулювання. У зв'язку з цим важливого значення набуває дослідження господарських правовідносин, на базі яких формується судова, договірна і позадоговірна практика. Таке дослідження логічно проводити у межах науки господарського права. Підставами для наукових дискусій залишаються окремі суперечливі елементи у змісті та особливостях господарських правовідносин, сам предмет та коло суб'єктів таких відносин, необхідність проведення подальшої систематизації законодавства, яке регулює виділену сферу суспільних відносин. Юридична наука потребує достатньо чіткого понятійного апарату і визначеності застосовуваних юридичних дефініцій. Тому при аналізі господарських правовідносин важливе значення набуває розуміння змісту господарської функції держави, визначення поняття господарських правовідносин, а також визначення їх характерних ознак. Проблеми господарських правовідносин в Україні на рівні дисертаційних та монографічних досліджень раніше вже вивчалися (можна навести докторську дисертаційну роботу О.П. Віхрова на тему «Організаційно-господарські правовідносини», в якій вчений відмежував від адміністративних відносин організаційно-господарські як відносини за участю суб'єктів господарювання, в яких суб'єкт організаційно-господарських повноважень наділений господарською компетенцією і здійснює названі повноваження (реалізує зазначену компетенцію) безпосередньо щодо суб'єкта господарювання [1, с. 5]), проте в існуючих наукових працях ці питання досліджувались фрагментарно або в рамках ширшої господарсько-правової проблематики, без комплексного підходу. Хоча трапляються окремі виключення, як, наприклад, кандидатське дисертаційне дослідження Г.В. Березан на тему «Господарські правовідносини в Україні» [2]. На нашу думку, враховуючи складну ситуацію

Деревянко Б. В. Міркування стосовно господарської функції держави, що реалізується у межах врегулювання господарських правовідносин / Б. В. Деревянко // Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції : у 2 ч. (м. Суми, 18–19 травня 2018 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, О. М. Резнік. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – Ч. 1. – С. 284-286.

в економіці, господарській сфері, усі наукові дослідження, спрямовані на подальше вдосконалення господарського законодавства, є актуальними в сучасних умовах становлення громадянського суспільства та розбудови України як правової держави.

Господарські правовідносини є окремим видом суспільних відносин, у яких зв'язок між суб'єктами (учасниками) господарювання складається з їх прав та обов'язків [3, с. 46], і які:

- найбільш повно відображають структуру суспільного виробництва;
- спрямовані на задоволення як приватних, так і суспільних інтересів;
- ґрунтуються на господарсько-правових нормах;
- мають складний, багатоланковий та тривалий характер;
- мають специфічний суб'єктний склад, специфічні об'єкти, специфічний зміст

[3, с. 46].

Правовідносини виникають на основі закону чи договору, а також можуть бути позадоговірними. Усі суперечки між учасниками господарських правовідносин повинні вирішуватися державою, яка, у свою чергу, повинна виконувати роль незалежного і неупередженого арбітра. Названа вище Г.В. Березан зазначає, що державна політика у сфері господарювання є складовою економічної політики держави, в рамках якої напрацьовуються принципи, пріоритети, напрями діяльності публічних органів влади щодо формування та реалізації комплексу заходів з приводу регулювання, стимулювання та контролю за здійсненням господарської діяльності [2, с. 4]. Мабуть у розвиток вищевикладеного, дослідниця стверджує, що вперше з'ясувала зміст господарської функції держави, яка полягає в стимулюванні господарської діяльності, плануванні її результатів на досягнення цілей і пріоритетів, управлінні та контролі за діяльністю суб'єктів господарювання [2, с. 4].

На сьогодні загально визнаним є поділ функцій держави за сферою суспільного життя на три великі групи:

- гуманітарні функції;
- економічні функції;
- політичні функції.

Зрозуміло, що у межах господарських правовідносин реалізуються функції усіх трьох груп, а в першу чергу – економічні функції. Господарської функції держави до сьогодні у жодних навчальних чи наукових виданнях названо не було. Ця функція держави має

Деревянко Б. В. Міркування стосовно господарської функції держави, що реалізується у межах врегулювання господарських правовідносин / Б. В. Деревянко // Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції : у 2 ч. (м. Суми, 18–19 травня 2018 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, О. М. Резнік. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – Ч. 1. – С. 284-286.

полягати у стимулюванні господарської діяльності, плануванні її результатів на досягнення цілей і пріоритетів, управлінні та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання. Господарська функція держави має бути спрямована на захист, забезпечення, стабілізацію, визначення стратегії розвитку, контроль господарських правовідносин [2, с. 15]. З іншого боку, правова наука в Україні, Європі та світі активно продовжує розвиток. А тому чому не має розвиватися одна із найстарших галузей права, яка впродовж усієї людської історії недооцінювалася, і отримала своє друге народження у XX столітті ?

Безумовно, запровадження у теорію права (і, в першу чергу, теорію господарського права) нової функції держави є дискусійною і може по-різному кваліфікуватися вченими. Проте наявність ще однієї функції держави – господарської функції, яка виокремлена у межах економічних функцій держави, навряд чи буде зайвою, оскільки стимулюватиме додаткові дослідження у межах науки господарського права, спрямовані на посилення ролі держави як незалежного регулятора господарських правовідносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Віхров О. П. Організаційно-господарські правовідносини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.04 „Господарське право, господарсько-процесуальне право” / О. П. Віхров. — Донецьк, 2009. — 33 с.
2. Березан Г. В. Господарські правовідносини в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 „Господарське право, господарсько-процесуальне право” / Г. В. Березан. — Київ, 2018. — 19 с.
3. Господарське право: Навч. посібник у схемах і таблицях / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Шелухіна М.Л. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 616 с.